

Edgar Allan Poe

Rozbor povídek

Vypracoval: Jan Vranka

Jáma a kyvadlo

1. Část

- literární druh a žánr: epika, hororová povídka, psychologická povídka
- téma: inkvizice, strach, tajemno, mučení (psychické)
- motivy: rozsudek, rozjímání v mdlobách, tma, pověsti o Toledu, jáma, spoutání, kyvadlo, krysy, nápad na vysvobození, smrtelné rozhodnutí, deus ex machina
- časoprostor: inkviziční soud, žalář ve španělském Toledu, konec 18. století
- kompoziční výstavba: chronologická

2. část

- vypravěč: kacír, ich-forma
- vyprávěcí způsoby: polopřímá řeč
- typy promluv: pásmo vypravěče
- postavy
 - kacír - hlavní postava a vypravěč
 - kvůli vyčerpanosti působí poněkud zmateně
 - přesto že byl vyhladovělý a skoro mrtvý, vymyslel plán úniku -> vysoký intelekt

Maska červené smrti

1. část

- literární druh a žánr: epika, fantasijní povídka
- téma: mor, strach, pocit bezpečí, smrt
- motivy: morová epidemie, bezpečí dvořanů, maskarní ples, ebenové hodiny, Prosperova velkolepost, odbjčení půlnoci, maska Červené smrti
- časoprostor: klášter prince Prospera, období není určeno (odhaduji 14. století)
- kompoziční výstavba: chronologická

2. část

- vypravěč: není blíže specifikován, stojí mimo děj, er-forma
- vyprávěcí způsoby: nepřímá řeč, přímá řeč když Prospero mluvil k postavě Červené smrti
- typy promluv: pásmo vypravěče, monolog
- postavy:
 - princ Prospero
 - v zemi řádí mor a on zavírá sebe a své přátele k sobě do zámku aby je uchránil
 - přestože u sebe velkoryse uvítá spoustu dvořanů, ostatní nechá chladnokrevně zemřít
 - velkolepý, extravagantní člověk, mohl působit šíleně, ale šílený rozhodně nebyl
 - Červená smrt
 - symbol moru, smrti
 - dvořané

Černý kocour

1. část

- literární druh a žánr: epika, hororová povídka, psychologická povídka
- téma: alkohol, zlost, proměna člověka
- motivy: láska ke zvířatům, kocour, opilství, shořelý dům, podoba oběšené kočky, strach a výčitky, vražda
- zasazení výňatku do kontextu díla: hlavní hrdina propadl alkoholu, a v návalech vzteku vydloubl oko svému kocourovi plutovi a pak ho oěsil, v hospodě nalézá kocoura, který vypadá skoro jako pluto a bere si ho dimů
- časoprostor: nejmenované město, pravděpodobně 19. století
- kompoziční výstavba: začátek retrospektivně, vyprávěn z cely den před smrtí, samotný příběh je psán chronologicky

2. část

- vypravěč: hlavní hrdina povídky, ich-forma
- vyprávěcí způsoby: nepřímá řeč, přímá řeč když hlavní hrdina mluví k policistům
- typy promluv: pásma vypravěče
- postavy:
 - hlavní hrdina
 - už od dětství měl rád zvířata
 - pravděpodobně neměl dobré zkušenosti s lidmi
 - začal pít a stal se bezohledný a agresivní
 - žena hlavního hrdiny
 - trpělivá a odevzdaná svému muži, který už není tím, do koho se zamilovala, její touha a naděje se jí stane osudnou
 - černý kocour Pluto
 - černý kocour s bílou skvrnou

3. část

- jazykové prostředky:
- slova hanlivá: odporně, obluda, přišera
- knižní slova: dobrodiní, bědy, popudlivost, zpupně hroužít se
- termíny: zločinecká cela
- historismy: šibenice
- tropy
 - epiteton: chimérická představa
 - metonymie: Nejvyšší (Bůh)

Vraždy v ulici Morgue

1. část

- literární druh a žánr: epika, detektivní povídka
- téma: záhada uzavřené místnosti, nadměrná inteligence
- motivy: analytická mysl, brutální vražda, nejasný motiv, zaujatost policistů, falešné obvinění, opičí vrah, prefektova ješitnost
- časoprostor: Paříž, 19. století
- kompoziční výstavba: retrospektivní

2. část:

- vypravěč: hlavní hrdina povídky, ich-forma
- vyprávěcí způsoby: přímá řeč, nepřímá řeč
- typy promluv: pásmo vypravěče, dialogy
- postavy:
 - hlavní hrdina
 - obdivuje schopností svého spolubydlícího Dupina, do případu nezasahuje (Watson)
 - August Dupin
 - detektiv amatér (Sherlock Holmes)
 - má vynikající analytickou mysl
 - bez problému přijde na záhadu vraždy v uzavřené místnosti
 - vkládá velkou důvěru ve své schopnosti a nebojí se riskovat
 - námořník
 - sympatický muž statné postavy
 - vystrašený kvůli pocitu viny z útěku orangutana
 - policejní prefekt
 - nechce si přiznat neschopnost policie vyřešit případ
 - mylně obviněný Le Bon
 - policisté
 - svědkové
 - paní L'Espanayová
 - dcera paní L'Espanay
 - orangutan

Zlatý brouk

1. část

- literární druh a žánr: epika, dobrodružná povídka
- téma: hledání pokladu, náhodný objev, štěstí
- motivy: zlatý brouk, lebka, šifra, poklad
- časoprostor: Sullivanův ostrov u Charlestonu, Jižní Karolína, 19. století
- kompoziční výstavba: retrospektivní úvod do děje, jinak chronologicky

2. část:

- vypravěč: hlavní hrdina, ich-forma
- vyprávěcí způsoby: přímá řeč, nepřímá řeč
- typy promluv: pásmo vypravěče, dialog
- postavy:
 - hlavní hrdina
 - považoval Legranda za blázna, nevěřil mu a tak si držel odstup
 - Vilém Legrand
 - posedlý pátráním po pokladu kapitána Kidda
 - z hlavního hrdiny si tropí žerty, když zakomponuje zlatého brouka do hledání pokladu, ačkoliv brouk nebyl nijak důležitý a mohl být nahrazený pistolí
 - Chová se dobře k Jupiterovi
 - Jupiter
 - Legrandův loajální sluha
 - myslí si že původem Legrandova bláznovství je kousnutí zlatým broukem